

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
7-ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**AKADEMIK Yo.X.TO'RAQULOV NOMIDAGI RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN ENDOKRINOLOGIYA ILMIY-AMALIY
TIBBIYOT MARKAZI**

« 2–tur QANDLI DIABET »

NOZOLOGIYASI BO'YICHA MILLIY KLINIK STANDARTLAR

TOSHKENT 2025

“TASDIQLAYMAN”

**Akademik Yo. A. To'raqulov nomidagi
RIELATM direktori**

**Alimov A.V.
2025 yil**

**«QANDLI DIABET 2 TUR» NOZOLOGIYASI BO'YICHA
MILLIY KLINIK STANDARTLAR**

TOSHKENT 2025

2-tur QANDLI DIABET

NOZOLOGIYASI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10/11 bo'yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo'yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo'yicha statsionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo'shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
E11.9/5A11	Asoratsiz qandli diabet	Oilaviy shifokori	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog

Mazkur standart quyidagi kategoriyadagi bemorlar uchun qo'llaniladi (mos keladiganini tagiga chiziq qo'yiladi):

2 tur qandli diabet tashhisi tasdiqlangan bemorlar.

Yosh toifasi: hamma yosh

Bemorning jinsi: ayol va/yoki erkak

Kasallikning bosqichi: asoratsiz

Asoratlari: yo'q

Tibbiy yordam ko'rsatish turi: birlamchi tibbiy yordam (intensiv davolash)

Foydalanishi belgilangan manfaatdor tomonlar: davlat va nodavlat davolash profilaktika muassasalarining tibbiyot xodimlari va raxbarlar, monitoring o'tkazuvchilar va tekshiruv o'tkazuvchilar, tibbiy sug'urta xodimlari va tibbiy ta'lim muassasalarining tegishli xodimlari

QANDLI DIABET NOZOLOGIYA BO'YICHA REJALI REJALI TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYA va DISPANSERIZATSIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
	1. Doimiy glyukoza monitoringi. Individual terapiya.	Oilaviy shifokori					4	Doimiy ravshida (tashxis qo'yganda keyin)
			Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	1	Doimiy ravshida (tashxis qo'yganda keyin)
	2. Bemorni o'z-o'zini nazorat qilish maktabida o'qitish. (Endokrinolog xamshirasi)	Oilaviy shifokori, amaliyotchi xamshirasi	Endokrinolog xamshirasi	Endokrinolog xamshirasi	Diabet maktabi instruktori	Diabet maktabi instruktori	1	Doimiy ravshida (tashxis qo'yganda keyin)
	3. Glikirlangan gemoglobin	Oilaviy shifokori	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	4	
	4. Biokimyoviy qon tahlili (umumiy oqsil, xolesterin, YUZLP-XS, PZLP-XS, triglitseridlar , bilirubin, AST, ALT, kreatinin, K+, Na+, KFT, ni hisoblash)	Oilaviy shifokori	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	Endokrinolog	1	
	5. UQT						1	
	6. UPT						1	
	7. Siydikdagi albumin va kreatinin nisbatini aniqlash						1	
	Qo'shimcha laborator tekshiruvlar							
	8. Siydik va qonda keton tanachalarini aniqlash						Ko'rsatkichlarga ko'ra	

	9. IRI ta'rifi						Ko'rsatkichlarga ko'ra	
Asosiy instrumental tekshiruvlar	SGM		+	+	+	+	4	
	Qon bosimini nazorat qilish						Shifokorga har bir tashrifida. Agar gipertenziya bo'lsa, qon bosimini mustaqil kuzatish.	
	Oyoqlarni tekshirish va oyoq sezgirligini baholash				+	+	1	
	Oyoqlar ENG						1	
	EKG						1	
	Ko'krak qafasi organlarining rentgenogrammasi						1	
	Qorin bo'shlig'i a'zolarining ultratovush tekshiruvi						1	
	Ko'z tubi fototasviri (fundus kamera yordamida)						1	

Izoh: suyak strukturasi va deformatsiya darajasini aniqlash uchun o'tkaziladi

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	EKG (stress sinamallari bilan)				+	+	1	
	Oyoqlar va buyrak tomirlarining Doppler ultratovush tekshiruvi				+	+	1	
	...							

Izoh: Qandli diabetning surunkali asoratlari belgilari paydo bo'lsa, birga keladigan kasalliklar paydo bo'lsa yoki qo'shimcha xavf omillari paydo bo'lsa, tekshiruvlar chastotasi masalasi individual ravishda hal qilinadi.

STATSIONAR DAVOGA KO'RSATMA:

Rejali gospitalizatsiya uchun ko'rsatmalar:

- ambulatoriya sharoitida tuzatib bo'lmaydigan uglevod almashinuvining dekompensatsiyasi holati;
- bir oy yoki undan ko'proq vaqt davomida tez-tez takrorlanadigan gipoglikemiya;
- 2-tur qandli diabetning nevrologik va qon tomir asoratlari (retinopatiya, nefropatiya), diabetik to'piq sindromining rivojlanishi;
- homiladorlik davrida 2-tur qandli diabet aniqlangan homilador ayollar.

Shoshilinch gospitalizatsiya uchun ko'rsatmalar:

Giperosmolyar , gipoglikemik, ketoatsidotik, laktoatsidotik komalar.

(MEDIKAMENTOZ DAVO)

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		TTYO/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi							
Metformin	500 mg kuniga 2 marta, keyin protokolga asosanib terapevtik dozagacha (1500-2000 mg kuniga) titratsiya.	+	+	+	+	+	1500-2000 mg	-
<u>Tiazolidindionlar</u> Pioglitazon	15,30,45 mg sutkada bir marta	+	+	+	+	+	15-45 mg	
<u>Sulfonilmochevina</u> <u>preparatlari</u> Gliklazid MV	30, 60 mg ertalab ovqatdan oldin	+	+	+	+	+	60-120 mg	-
Glimepirid	1, 2, 3, 4 mg ertalab ovqatdan oldin	+	+	+	+	+	2-4 mg	
<u>DPP4 ingibitorlari</u> <u>Sitagliptin</u>	100 mg ertalab ovqatdan oldin			+	+	+	100 mg	
Vildagliptin	50 mg ertalab va kechqurun ovqatdan oldin			+	+	+	100 mg	
Linagliptin	5 mg ertalab ovqatdan oldin			+	+	+	5 mg	
Teneligliptin	20 mg ertalab ovqatdan oldin			+	+	+	20 mg	
NGKT-2 ingibitorlari Empagliflozin	10, 25 mg ertalab ovqatdan keyin			+	+	+	10-25 mg	
Dapagliflozin	5, 10 mg ertalab ovqatdan keyin			+	+	+	5-10 mg	
Kanagliflozin	150 mg ertalab ovqatdan keyin			+	+	+	150 mg	
<u>GO'P1-retseptor</u>	0,6-1,2-1,8 mg teri			+	+	+	1,2-1,8 mg	

<u>agonistlari</u> <u>Liraglutid</u>	ostiga kuniga 1 marta							
Semaglutid	0,25-0,5 mg teri ostiga xaftada 1 marta Yoki 3-7-14 mg tab sifatida per os xar kuni			+	+	+	0,5 mg teri ostiga xaftada 1 marta Yoki 7-14 mg tab sifatida per os xar kuni	
A10AV Insulinlar (Qisqa ta'siri va uning analoglari)	Teri ostiga individual ehtiyojini hisobga olgan holda			+	+	+	yo'q	yo'q
A10AC Insulinlar (o'rta ta'siri va uning analoglari)	Teri ostiga individual ehtiyojini hisobga olgan holda			+	+	+	yo'q	yo'q
A10AE Insulinlar (o'zoq ta'siri va uning analoglari)	Teri ostiga individual ehtiyojini hisobga olgan holda			+	+	+	yo'q	yo'q
Izox: xomilador ayollar uchun faqat insulinoterapiya.								

(DAVOLOVCHI OVQATLANISH/PARHEZ)

Ovqatlanish tartibi	Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam*		
Parhez stoli va uning davomiyligi	TTYO/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
1. stol №9*			+	+	+

*Izoh: Bemor uy sharoitida parhez bo'yicha ovqatlanishga rioya qilishi kerak

REABILITATSIYA: QD protokoli buyicha

Reabilitatsiya muolajasi	Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha	
	Ambulator yordam	Statsionar yordam*

	TTYO/ uy sharoitida	OP/ OSHP/ KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
1. Psixolog maslaxati*			+	+	+
2. Fizioterapevt maslaxati		+	+	+	+

*Izoh: Psixolog maslahati shu tibbiyot muassasida psixolog shtat birligi mavjud bo'lganda amalga oshiriladi

PALLIATIV DAVO: qo'llanilmaydi